

Při těchto činnostech se přiblížil r. 1972 a s ním Konference OSN o životním prostředí s podtitulem Pouze jedna Země. Není jistě náhodou, že jedna z velkých osobností konference Maurice Strong, jehož myšlenka diskuzního fóra pro zástupce nevládních organizací výrazně ovlivnila toto první environmentální setkání členských zemí OSN, velmi oceňoval činnost IYF (zúčastnil se hamiltonského setkání); dá se dokonce říci, že se jí inspiroval.

Pampelišky na vzdálených kontinentech
Plody razantního vstupu IYF na mezinárodní scénu pomalu uzrávaly. Ujala se mezitím organizace vzdělávacích táborů v Indii a posléze v Africe, také v zemích východního bloku, v Polsku, Rumunsku, dokonce i v Rusku a samozřejmě u nás doma. Už zralí mužové, někdejší zakladatelé IYF, mohli při výročí 25 let existence IYF bilancovat výsledky své dobrovolné práce. Životní prostředí se stalo uznáva-

nou agendou mnoha zemí. Přiblížila se ale také chvíle, kdy udržovat společnou strukturu organizace na více kontinentech bylo obtížné, ba nemožné. IYF byla v 70. letech ve svých aktivitách stržena hlavním proudem zájmu o životní prostředí, ale ozývaly se i hlasy z členské základny, že je třeba věnovat více pozornosti spíše regionálním tématům. Svou roli sehrály též problémy finanční. Jsme dost silní na to, abychom se udrželi v regionech, proklamovali někteří členové. V r. 1983 proto došlo k rozčlenění IYF a v evropském prostředí ke vzniku YEE.

My, kteří jsme žili v době největších aktivit IYF, jistě pohlížíme na uplynulé roky s trochou nostalgie. Není sporu, že pro dnešní jakkoli kontroverzní pohled na problémy životního prostředí a klimatických změn sehrály nevládní organizace, mezi něž IYF patří, stěžejní roli. Agenda životního prostředí se stala společenským globálním problémem, bez něhož si dnes nedovedeme ani ekonomické úvahy o budoucnosti představit. Jednoho cíle tedy bylo dosaženo, ale další čekají přede dveřmi. Už proto je dobré se ohlédnout, což tato publikace umožňuje. Představení publikace s mezinárodní účastí se bude konat 28. července 2012 v rámci výročního shromáždění YEE ve středisku ekologické výchovy v Oucmanicích u Brandýsa nad Orlicí (blíže na www.yeenet.eu).

NNA Berichte, Jg. 24 (2012), 130 str.
Cena 8,50 Eur (www.nna.de)

Jan Plesník

ZAUJALO NÁS

Jaké druhy chce evropská veřejnost chránit přednostně?

Dobrovolná i státní ochrana přírody od samého začátku hledá s různým úspěchem odpověď na klíčovou otázku: O které části přírody pečovat přednostně? Při nahodilém přístupu rozhoduje, kdo a jak prosazuje ochranu konkrétních ploch, druhů, biotopů a v neposlední řadě i přírodních procesů. S rozvojem ochranného plánování, které si klade za cíl odpovědět na výše uvedenou otázku pomocí nejnovějších vědeckých poznatků, se začal postupně prosazovat druhý, strukturovaný přístup. Při něm vybíráme priority pro druhovou a územní ochranu pomocí předem zvolených kritérií. Přesto ani v tomto případě není jisté, zda části přírody vymezené pro přednostní péči přijme za své i nejširší veřejnost.

A. Fischerová z univerzity ve Štýrském Hradci provedla se svými spolupracovníky rozsáhlé šetření zaměřené na názor občanů, kterým druhům rostlin a živočichů by ochrana přírody měla věnovat zvýšenou pozornost. V Rakousku, Belgii, Francii, Maďarsku, Nizozemsku, Rumunsku, na Slovensku a ve Velké Británii autoři oslovili celkem 2 378 občanů bydlících v jednom z 8 měst s 50–250 tisíci obyvatel, nikoli v metropoli příslušného státu, a současně ležících v blízkosti chrá-

něného území, většinou národního parku nebo na venkově.

Respondenti odpovídali na otázku, zda by uvítali zvýšení populační hustoty vybraných druhů s různými nároky na prostředí. Šlo o velkého, známého a zároveň kontroverzního savce – většinou jelena evropského (*Cervus elaphus*) nebo srnce obecného (*Capreolus capreolus*), jen ve Francii byl vybrán vlk obecný (*Canis lupus*). Další skupinu zastupoval dobře známý pavouk křížák obecný (*Araneus diadematus*), vyskytující se ve všech městech a jejich okolí. Tazatelé se ptali i na nepůvodní, ale přitom dobře odlišitelnou a velmi rozšířenou rostlinu; přičemž skutečnost, že nejde o místní druh, nemusela být na první pohled všeobecně zřejmá. Jako příklad uvedme problémový trnovník akát (*Robinia pseudacacia*), bolševník velkolepý (*Heracleum mantegazzianum*) představující přímo modelovou ukázkou invazivního nepůvodního organismu, nebo pěnišník černomořský (*Rhododendron ponticum*). Stejnou otázku položili výzkumníci i v případě méně atraktivního ptačích druhu zastoupeného vrabcem domácím (*Passer domesticus*) – běžného původního druhu považovaného částí

veřejnosti za škůdce, a původního druhu stromu majícího v daném státě symbolický nebo historický význam. Účastníci byli navíc požádáni, aby ohodnotili uvedené rostliny a živočichy podle následujících kritérií: zda se jejich početnost zvyšuje nebo snižuje, zda je pokládají za původní nebo cizí, zda jsou zranitelné nebo naopak odolné vůči nejrůznějším vnějším vlivům, do jaké míry jsou přitažlivé, vzácné nebo užitečné a jakou pro ně mají hodnotu.

Dotazovaní upřednostňovali mírné zvýšení početnosti u těch, u nichž podle jejich názoru došlo nedávno k poklesu stavu, a také u druhů, které sami označili za neškodné a cenné. Atraktivitu, původnost a vzácnost považovali za méně významná kritéria pro to, aby byly dotčené organismy přednostně chráněny. Oslovení rovněž podpořili názor, že ochrana přírody by se měla zaměřit kromě cílových druhů i na ubývající biotopy. Zdá se, že v očích veřejnosti není otázka původnosti, v ochranné biologii delší dobu místy vzrušeně diskutovaná, tak podstatná. Výsledky šetření naznačují, že veřejnost chápe nespornou úlohu některých organismů při fungování ekosystémů. Potvrdilo to zjištění, že na všech vybraných lokalitách s výjimkou Rumunska lidé hodnotili křížáka obecného jako cenný druh.

Otázkou zůstává, do jaké míry ovlivňuje odpovědi skutečnost, že v projektu chyběli obyvatelé částí Evropy, jako je Skandinávie nebo Středozeří, kteří mohou mít na druhy planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů poněkud odlišný názor. [Biological Conservation 2011, 144: 998–1 007]